

Dosentti Jouni Luukkainen
Puheenjohtaja, pääkaupunkiseudun ateistit ry.
www.ateistit.fi
Castreninkatu 10 C 53

00530 HELSINKI

VASTAUS KANTELUUN

1

KANTELUKIRJOITUS

Osoititte 7.11.2006 kirjoituksen eduskunnan oikeusasiamiehelle. Kirjoituksessa arvostelette Helsingin kaupungin opetusviraston perusopetuslinjaa. Perusopetuslinja on käsityksenne mukaan jättänyt kattavasti valvomatta sen, että perusopetuslain uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetusta koskevan 13 §:n voimaantulosta 1.8.2003 lähtien peruskoulun oppilaalla on säännöksestä seuraavasta oletusarvoisesta katsomusaineopetusjärjestelystä poikkeavan opetusjärjestelyn perustana oltava huoltajan 1.8.2003 tai sen jälkeen tekemä nimenomainen kirjallinen tahdonilmaisu. Opetusvirasto on jättänyt tyystin valvomatta sen, että tämän tahdonilmaisun on oltava huoltajien yhteinen korkeimman hallinto-oikeuden em. säännöksen tulkintaa koskevan ratkaisun, KHO:2004:99 mukaisesti ratkaisun ajankohdasta 25.11.2004 lähtien.

Kirjoititte muistion "Vaatimus katsomusaineiden opetusjärjestelyistä" (7.11.2006) Helsingin kaupungin opetusvirastolle, ja toimititte sen liitteineen saatekirjeen kera Helsingin kaupungin opetusviraston linjanjohtaja Outi Salolle. Nämä asiakirjat ovat kantelunne liitteinä sen oleellisena osana.

Toivotte, että oikeusasiamies kertoisi opetusvirastolle, että on virheellistä jättää asiat nykyiselleen ja että virastolta vaatimanne toimenpiteet korjaisivat tilanteen.

Kirjoititte lisäkirjeen 7.4.2007.

2

SELVITYS

Helsingin kaupungin opetusvirasto antoi selvityksensä kantelukirjoituksen johdosta 9.3.2007. Lähetitte 3.4.2007 vastineenne Helsingin kaupungin selvityksen johdosta.

Opetushallitus antoi 11.6.2007 lausuntonsa kantelun johdosta.

Oikeusasiamiehen kansliaan hankittiin 20.8.2007 ja 12.9.2007 lisätietoja puhelimitse Helsingin kaupungin opetusviraston perusopetuslinjalta.

3 RATKAISU

3.1 Selvitys

Valvontavelvollisuuden laiminlyönti

Kantelussa väitetään, että Helsingin kaupungin opetusvirasto on jättänyt valvomatta sen, että huoltajan 1.8.2003 tai sen jälkeen tekemän nimenomaisen kirjallisen tahdonilmaisun on oltava huoltajien yhteinen korkeimman hallinto-oikeuden perusopetuslain 13 §:n tulkintaa koskevan KHO:2004:99 ratkaisun mukaisesti ratkaisun ajankohdasta 25.11.2004 lähtien.

Helsingin opetusvirasto toteaa selvityksessään, että korkeimman hallinto-oikeuden em. ratkaisun mukaan toinen huoltajista ei toisen vastustessa voi pätevästi tehdä perusopetuslain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumattoman lapsen osallistumisesta uskonnon opetukseen. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan kunnan päätös, joka oli merkinnyt sitä, että mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumattomien lasten edellytettiin jatkavan uskonnon opetuksessa, oli siten lainvastainen. Korkein hallinto-oikeus ei em. ratkaisussaan Helsingin kaupungin selvityksen mukaan ottanut enemmälti kantaa siihen, miten lasten opetus edellä mainitun johdosta on järjestettävä. Opetusviraston käsityksen mukaan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa ei otettu kantaa siihen, missä muodossa huoltajien on perusopetuslain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus tehtävä.

3.2 Arviointia

Totean, että muistionne 7.11.2006 Helsingin kaupungin opetusvirastolle on puhelimitse opetusvirastolta saatujen tietojen mukaan käsitelty ja huomioitu katsomusaineiden opetusjärjestelyssä lomakkeiden uudistamisessa sekä ohjeistuksen tarkistuksessa.

Kaupungin käytäntö on tarkentunut Opetushallituksen 28.2.2006 julkaiseman tiedotteen mukaiseksi. Katson siis, että asiassa ei ole esiintynyt sillä tavoin virheellisyyttä, että se edellyttäisi puoleltani toimenpiteitä.

Helsingin kaupungin opetusvirastolle kuuluvan valvontavelvollisuuden laiminlyönnin osalta totean, että Opetushallitus on katsonut asiasta antamassaan lausunnossa, että paikallisella toimijalla ei voi olla takautuvasti vastuuta ennen tarkennettujen ohjeiden saamista tehdyistä päätöksistä. Kuntaa vastaan ei voida Opetushallituksen mukaan ryhtyä toimenpiteisiin sellaisen päätöksen noudattamattomuudesta, joka on annettu yksittäiseen tilanteeseen ja tullut julkiseksi vasta merkittävästi myöhemmin kuin paikalliset ratkaisut on tehty.

Edellä esitettyyn viitaten totean, että selvitys ei ole tuonut esiin Helsingin kaupungin opetusviraston tai sen yksittäisen virkamiehen toiminnassa sellaista virheellistä menettelyä, joka antaisi minulle aihetta muihin toimenpiteisiin.

Apulaisoikeusasiamies

Jukka Lindstedt

Vanhempi
oikeusasiamiehensihteeri

Henrik Åström